

The background features large, stylized letters 'K' and '14' in a light gray color. The 'K' is positioned on the left and the '14' is on the right. Overlaid on these is the text 'De kleine' in red.

De kleine

114

De K is weer in de maand. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees in **de kleine K** wat er met Klei Kan.

de kleine **K**



nummer **114** juni 2024

INSPIRATIE



Dita Cossio
Stofuitdrukking



Sabine Wachs
Virtuoos porselein



Steve Brown
Afbeeldingen

INSPIRATIE momenten



Joris Link

KNOWHOW de expert



Christine Waxweiler
De taal van glazuur

Christine laat wat van haar technieken zien

PODIUM & KleiPers



**Vele gezichten van
Keramiek**
Kunstenaarsinitiatief Kadmium
Cor Unum
Uitslag ontwerpwedstrijd

English summaries

Colofon

Op de vorige pagina: Dita Cossio, *Airis*, 2022, 47 x 26 cm, foto: @sebastianmejiaphoto

Inspiratie



Dita Cossio

Stofuitdrukking



De objecten van Dita Cossio zien er uit alsof ze van textiel gemaakt zijn. Dat komt door haar speciale giettechniek, waarbij de mallen niet van gips gemaakt zijn, maar van een aantal lagen zacht materiaal. Deze methode vereist een heel andere benadering van de vormgeving van haar stukken. Net als bij het stoken is de uitkomst van het proces voor een deel niet voorspelbaar. Zo levert het onverwachte en spontane resultaten op.

[Dita Cossio](#) (Chili, 1977) heeft een innovatieve techniek ontwikkeld om porselein te gieten. Ze doet dat in zachte vormen, opgebouwd uit leer, katoen en vulsel. De ontwikkeling van deze methode was lang en ingewikkeld. 'Ik zie eigenlijk elk stuk dat ik maak als een oefening in het ver-

groten van de complexiteit van de techniek. Ik begon met het gieten in mallen uit één stuk leer. Naarmate ik groter ging werken, kreeg ik steeds meer breuk. Want de heel dunne laag porselein droogde ongelijkmatig in de plooien van de mal. Om dit te vermijden, besloot ik de mal te isoleren,

*Op pagina 4: **Motus** (detail), 2023, 47 x 24 cm. Op de vorige pagina: groep objecten
Op de volgende pagina: **Babel**, 2023, 45 x 23 cm
▼ **Capsule**, 2023, 27 x 27 cm. Foto's bij dit artikel: @sebastianmejiaphoto*







▲ *Babel (detail)*, 2023, 45 x 23 cm
Op de volgende pagina: *Totem*, 2023, 48 x 19 cm

net als bij huizen en kleding gebeurt. Ik bracht een laag vulling aan tussen het leer en een laag katoenen stof. Zo kreeg ik een gelijkmatigere droging. Het breukprobleem werd zo opgelost en tegelijk kreeg ik een soort canvas om mee te experimenteren. De methode bleek het kenmerkende uiterlijk van mijn stukken op te leveren. Mijn experiment gaf me iets breekbaars – maar krachtigs – en ik werd verliefd op het idee. Door de jaren heen heb ik het verder ontwikkeld en verfijnd, een proces zonder einde.’

Combineren

Dita vindt inspiratie in de werelden van mode, architectuur en design, vooral wanneer deze creatief worden gecombineerd. ‘Ontwerpers die

dat doen fascineren mij. Zoals [Iris Van Herpen](#), die sculpturale jurken maakt en daarmee technologie met het vakmanschap van de traditionele haute couture combineert, of de Braziliaanse landschapsarchitect [Burle Marx](#), die primaire kleuren, organische vormen, grafisch ontwerp, inheemse motieven en kubisme in zijn tuinen verwerkt. Daarnaast blijft het Bauhaus een inspiratiebron. Belangrijk vind ik daarbij de nadruk op terugkeer naar de werkplaats, vakmanschap en experiment. Daarmee wilde men de grenzen en hiërarchie tussen verschillende kunsten, ontwerp en vakmanschap elimineren. Zoals Walter Gropius zei: *Er is geen wezenlijk verschil tussen de kunstenaar en de ambachtsman. De kunstenaar is een verheven ambachtsman.*’





▲ ◀ **Gliffo I**, 2023, 49 x 23 cm ▲ ▶ **Grid**, 2023, 49 x 22 cm
Op de volgende pagina: **Topography**, 2022, elk 48 x 22 cm

Mode

Cossio studeerde design aan de Pontificia Universidad Católica de Chile. De opleiding was breed: industrieel, textiel, grafisch en audiovisueel ontwerpen stonden op het programma. 'Ik kreeg er een solide basis van alle mogelijke ontwerpstechnieken. Na mijn afstuderen werkte ik vijftien jaar als art director in het mode-reclamebureau dat ik samen met mijn echtgenoot had opgericht. Na die periode voelde ik me volkomen uitgeput en besloot dat ik weer creatief met mijn handen moest gaan werken. Bij het leren van de keramische basistechnieken realiseerde ik me de oneindige mogelijkheden die klei biedt en ging experimenteren. Het resultaat is de methode die ik nu toepas.'

Proces

Het maken van de mallen waarin het porselein gegoten gaat worden is een lastige en tijdrovende klus. 'Ik moet behoorlijk wat problemen oplos-

sen. Bijvoorbeeld hoe complex de vorm van het object kan zijn of hoe dun het materiaal om niet te breken. Ik moet de mal zo ontwerpen dat die later zonder breuk kan worden verwijderd. Kortom, bij deze techniek kan ik niet zomaar iets bedenken en doen; ik moet rekening houden met de mechanica van het proces en geleidelijk en zorgvuldig de grenzen verkennen van wat mogelijk is.'

Er zijn drie fasen in het maakproces: het naaien, gieten en bakken.

Naaïen:

'Eerst begin ik met het schetsen in mijn notitieboekje van het idee voor de mal. Vervolgens gebruik ik CAD software om een 3D-model van de mal te construeren. Dan klap ik de mal digitaal uit en krijg zo een patroon dat ik uit karton laat lasersnijden. Met dit sjabloon kan ik met leer, vulsel en



katoenen stof het ontwerp maken en in elkaar naaien. Uiteindelijk krijg ik zo een mal van textiel, een soort tas, waar ik het porselein in kan gieten.'

Gieten:

'Heel voorzichtig hang ik de mal met klemmen op aan een rek. Zo kan ik de vorm goed bepalen. Waar nodig verzwaar ik de mal om de juiste vorm te krijgen. Zodra de mal klaar is, giet ik er porselein in, tot de gewenste wanddikte bereikt is. Daarna verwijder ik de overtollige gietklei. Terwijl het porselein nog nat is, gebruik ik koord en klemmen om de gewenste vorm te krijgen. Dan laat ik het geheel drogen. Na een dag of twee is dat klaar en kan ik de mal openmaken. Ik haal hem van het rek en leg hem op een tafel. Met kleine schachtjes haal ik de mal langzaam en voorzichtig los en haal ik hem van het porselein. Het stuk wordt vervolgens met plastic omwikkeld zodat het langzaam drogen kan.'

Stoken:

'Ik werk met droog porselein. Het wordt aangelengd met water en ik doe er een deflocculant bij. Soms voeg ik 8% cellulose toe om meer structuur te krijgen.'

De stukken worden gebakken tot kegel 04 (1063 °C) en aan de binnenkant – en soms deels aan de buitenkant – geglaazuurd met commercieel transparant glazuur. 'Indien gewenst kleur ik het porselein in met stains. Op die manier hoef ik de buitenkant niet te glazuren en blijft hij mooi de textielstructuur behouden. De gladbrand vindt plaats op 1250-1260 °C. Als het stuk dun is en veel plooien heeft, wordt het gebakken tot 1240 °C, zodat het in de oven niet inzakt.'

Op pagina 15 en 16 geeft Dita een impressie van het maakproces.

Op de volgende pagina: *Motus*, 2023, 47 x 24 cm
▼ ◀ *Gliffo I* (detail) ▶ *Dita met Babel*













Ctrl+Warp, 2024, 30 x 28 cm

Sabine Wachs

Virtuoos porselein



Sabine Wachs is specialist in porselein: ze werkte vijftientwintig jaar in Meissen. Haar unica zijn fantasierijk, kleurig en spontaan vormgegeven en passen zo precies in de traditie. Daarnaast maakt ze een uitgebreide collectie gebruiksgoed, die op eenzelfde hoog niveau van vakmanschap staat.

Als ontwerper is [Sabine Wachs](#) (Duitsland, 1960) helemaal thuis in de wereld van porselein. Ze werkte lang bij de [Staatliche Porzellan-Manufaktur](#) in Meissen en weet dus precies hoe ze met dit mooie maar lastige materiaal moet werken. Tegenwoordig is ze zelfstandig, maakt vrij werk, produceert een eigen assortiment woonaccessoires en doet daarnaast projectgebonden opdrachten.

‘Mijn collectie produceer ik in kleine aantallen en ik breid hem voortdurend uit. Meestal worden de producten gegoten en het oppervlak uitgewassen, zodat een licht reliëf ontstaat. Die delen blij-

ven gewoonlijk ongeglazuurd en na de stook wordt het ruwe reliëf handmatig met een diamantspons fluweelzacht gepolijst. Voor het overige glazuur ik het porselein helemaal, omdat ik vind dat juist transparant glazuur voor porselein wezenlijk is. Ik decoreer ook met verschillende technieken en kleuren.’

Bij het vrije werk gaat Sabine uit van wat er nodig is voor tentoonstellingen. ‘Soms worden thema’s aangedragen waarop ik inspeel, maar het kan ook zijn dat ik zelf een onderwerp heb. Voor mij heeft porselein toch een verbinding met fantasie, met sprookjesachtige thema’s. Zo kleed en ver-

Op de vorige pagina: **Fetter Fang**, 2016, 2 porseleinen objecten in raamwerk van geoxideerd ijzer, elk ca. 85 x 30 cm

Op de volgende pagina: **Aschenputtel** (uit de serie *Droomvrouwen*), 2022, 36 x 22 x 44 cm

▼ **Doppelkelch im Schilf**, 2017, 30 x 19 x 27 cm

Foto's op pagina 18-26: Sabine Wachs, foto's op pagina 27 en 28: Paul Wachs







▲ *Rosa Zeppelin-Fisch*, 2017, 34 x 12 cm

Op de volgende pagina: *Fische in Wasser-Landschaft*, Detail uit een porseleinen strip voor een binnenruimte van het zwembad in de stad Döbeln/Saksen, 2013, b 25 cm

sier ik soms op een barokke manier dromerige porseleinen prinsessen – misschien als herinnering aan de mooi geïllustreerde sprookjesboeken uit mijn kindertijd waar ik zo van hield. Dat is mijn hang naar decoratie en ornament, wellicht extra ontwikkeld door mijn betrokkenheid bij Meissen.'

Ook groteren projecten hebben Sabines interesse. 'Toen ik bij de Manufaktur werkte, kon ik een deel van de grote gevel van een modern museum ontwerpen. Toen ik later zelfstandig was, hield ik me vaak bezig met kunst in de bouw. Zo kreeg ik opdracht voor het vormgeven van grote wanden in een monumentaal zwembad en ik ontwerp ook ruimtes en badkamers met porseleinen elementen.'

Inspiratie

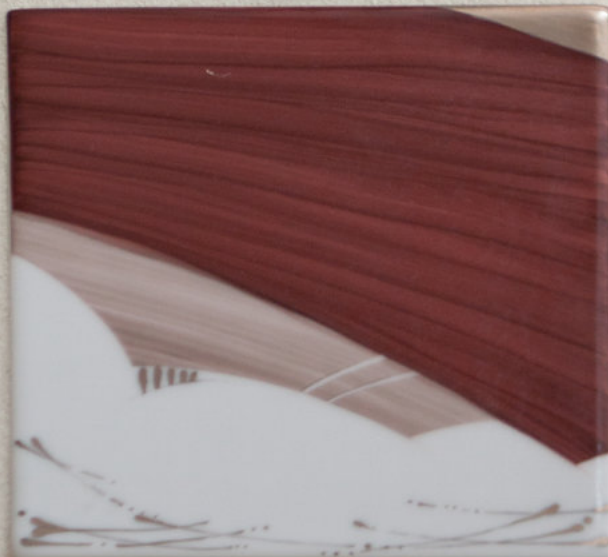
Waar inspiratie voor Sabine vandaan komt, is heel verschillend: bij vrij werk is het de natuur en bij projecten zijn het de thema's die daarmee te maken hebben. 'Ik kijk naar mijn omgeving, naar microstructuren van flora en fauna of ontdek oppervlakken en vormen die natuurlijk ont-

staan zijn. Ik krijg bij projecten ideeën over objecten en verbanden en probeer die vast te houden en tot leidraad bij de uitwerking te maken.' Maar ook kunstwerken uit de antieke wereld of vreemde culturen kunnen inspireren. 'Soms realiseer ik me pas achteraf welke invloeden er misschien geweest zijn, waar de ideeën vandaan kwamen. Dresden is vlak in de buurt, dus zijn de beroemde kunstcollecties en paleizen onder handbereik.'

Manufaktur

Sabine groeide op in een dorpje in Saksen. 'Het betekende fijn buiten zijn, in de ongerepte natuur. Ik tekende en schilderde, las veel en schreef. Mijn ouders hadden geen artistiek beroep, maar stimuleerden me geweldig. Als tiener had ik uitgebreid tekenles en in de loop van de tijd kreeg ik een aardige portfolio. Want ik wilde design gaan studeren en dat was een voorwaarde.'

Wachs studeerde aan de Hochschule für Kunst und Design (HKD) Burg Giebichenstein in Halle. 'Ik koos industriële vormgeving, richting porselein / glas / keramiek. Tijdens de studie deed ik een eenjarige stage in de porselein- en glasindu-





▲ **Undine**, 2019, Ø 44 x 2 cm
Op de volgende pagina: **Alle Vögel...**, 2018, 36 x 133 x 7 cm

strie. Ik leerde het dagelijkse werk kennen en het proces van ontwerp tot product. Ik kreeg gevoel voor het materiaal en vooral voor porselein. Dat werd nog versterkt door de praktijkgerichte studie: modellen maken, gipsvormen draaien en gietmallen maken. Met de mallen gingen we als student dan naar een porselein- of keramiekfabriek, waar we stukken konden gieten, bewerken, bakken, glazuren en decoreren. Zo leerden ik het materiaal porselein helemaal kennen,

maar het was vaak koppig en broos. Ik kreeg er steeds meer plezier in om zo zelf producten te ontwerpen en te maken. Vormgeven met gipsmodellen is heel anders dan draaien op de schijf. Dan leeft de klei als het ware, terwijl gips echt als een dood materiaal aanvoelt. Toch blijft gieten mijn methode.' Tijdens haar studie merkte Wachs dat ze niet zo hield van strenge, perfecte en functionele vormen. 'Ik wilde er liever speels mee omgaan. Dus



na mijn studie wilde ik niet in de massa-industrie gaan werken, maar liever in een meer ambachtelijke sfeer. Ik ging naar de Manufaktur in Meissen en werd er aangenomen als productontwerper. Ik bleef er vijfentwintig jaar...'

Haar ontwerpen voor series en unica hadden succes en veel ervan zitten nog steeds in het assortiment. Een nieuwe uitdaging diende zich aan toen de ontwikkelingsafdeling door een nieuwe directeur opgeheven werd. 'Voor mij was het duidelijk dat ik verder wilde werken met porselein, waar ik al mijn creatieve energie in had gestopt. Ik begon mijn eigen porseleinatelier en werkte verder onder eigen merk. Mijn kennis en kunde kwamen me nu prima van pas en ook dit werd een succes.'

Kleurbalans

Wachs giet onderdelen – uit bestaande mallen – en vervormt en versnijdt ze daarna. 'Ik bouw ze dan samen op tot een ruimtelijke vorm. Dat gebeurt met slib, wanneer de delen leerhard zijn. Daarbij moet ik rekening houden met scherfdiktes en stabiliteit, want een object moet het droogproces en de stook overleven. Ik kan dan al kleur aanbrengen, meestal lichaamskleuren. Die maak ik door kleurpigment met water te mengen. Ik breng het met een penseel aan en kras er soms later nog in. De scherf kan ik ook door en door kleuren met een oplossing van metaalzouten. Dat geeft een wazig effect, dat pas na de stook zichtbaar wordt. Zo ontstaat een achtergrond, die ik na de stook met opglazuren en lusters aanvul en zo een gebalanceerd kleurschema krijg.'

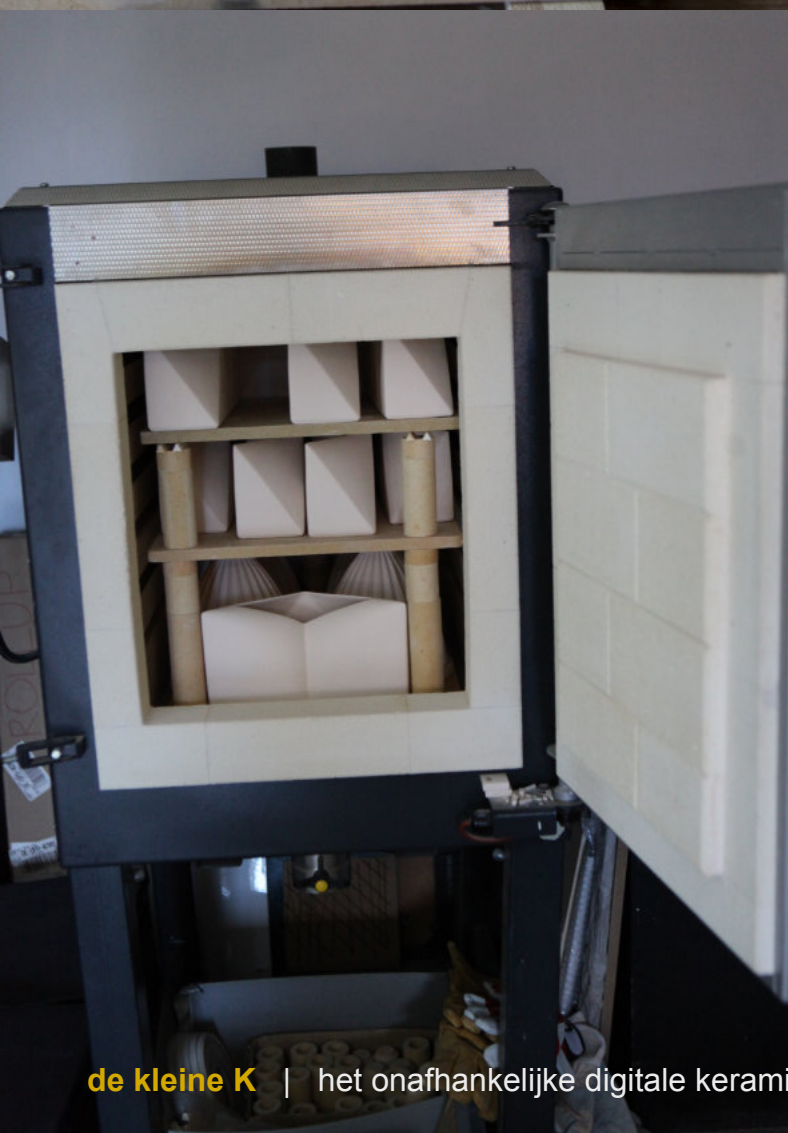
Op pagina 27 en 28 geeft Sabine een impressie van het maakproces.

*Op de volgende pagina: vaasobject **Lampion mit silbernen Monden**, 2015, Ø 16 x 30 cm
▼ **Sautrog**, 2018, 42 x 11 x 12 cm*











Nieuw in het assortiment: DiamondCore. Het summum onder de gereedschappen.



Keramikos

Van alle markten thuis. Of u nou komt shoppen voor materialen of voor inspiratie. Of u al jaren klant bent of voor de eerste keer binnenkomt. Wat u ook wilt maken, wij zijn er voor u. Welkom bij Keramikos, de grootste leverancier van kunstenaarsbenodigdheden.

Conradweg 19 • 2031 CM Haarlem • 023 542 44 16 • www.keramikos.nl





LA CÉRAMIQUE KERAMIEKCURSUSSEN IN FRANKRIJK

Leren en genieten in Cordes-sur-Ciel of La Borne
Werken onder leiding van professionele keramisten

In 2024 onder andere:

Terry Davies | Kamila Dziedzic | Pep Gomez
Nina Lund | José Mariscal

Klik **hier** voor alle cursussen
of kijk op www.laceramique.com | +33 (0)563 537 297

**Advertentiemateriaal voor het volgende
nummer graag aanleveren
vóór 15 juni**

Dit jaar al bijgedragen?

Bedankt!!!

Zo kunnen we weer verder...

de Hazelaar ART SUPPLIES

alles voor de keramist



Een ruim aanbod in grondstoffen en
handgereedschappen, gipsmallen,
draaischijven, kleiwalsen, ovens
en de glazuren van Botz, Terracolor
en Magma.

**Meer dan 60 kleisoorten
op voorraad.**

kijk voor meer informatie en
staffelkortingen op onze website:

www.hazelaar.nl

Pimpelmees 1 - 3766 AX - Soest
+31 (0)35 6012825 - info@hazelaar.nl

Steve Brown

Afbeeldingen



Beelden creëren uit gedrukte ontwerpen, dat wilde Steve Brown doen nadat hij bij een bedrijf op textiel had leren zeefdrukken. Met een focus op de relatie tussen vorm en decoratie, schiep hij objecten van steeds grotere complexiteit. Hij is betrokken bij de restauratie van Meissen-porselein en ontwerpt zeer decoratief tafelgerei. Dit artikel richt zich op zijn persoonlijke werk.

Na de middelbare school begon [Steve Royston Brown](#) (Verenigd Koninkrijk, 1965) niet aan een vervolgopleiding. Bij een bedrijf dat kledingstukken bedrukte voor de muziekindustrie leerde hij zeefdrukken. Later besloot hij een opleiding te volgen aan het Royal College of Art. Zijn artistieke doel stond hem al duidelijk voor ogen. 'In de industrie maken we doorgaans eerst een vorm en brengen we daarna decoratie aan. Ik wilde die relatie gelijktrekken of mogelijk zelfs omkeren, zodat vorm en decoratie volledig een eenheid werden.' Keramiek leek een uitstekend medium om dit te onderzoeken.

In-mould Decoration

Ghosts in the machine is een vroeg voorbeeld van de wijze waarop Steve de relatie tussen vorm en decoratie onderzocht. 'Eerst verzamelde ik ijzervijlsel. Daarna maakte ik met kleverige inkt een afdruk op papier. Het ijzervijlsel strooide ik er overheen en vervolgens goot ik daar een laag gietklei overheen. Ik wachtte tot de klei enigszins was uitgehard en drukte de kleiplaat, die de illustratie inmiddels had opgenomen, in gipsmallen. Doordat ijzer tijdens de stook oxideert, zette de illustratie zich vast in de klei.'

Op de vorige pagina: *Taxonomy - After Haeckel I & II*, 2010, porselein, 18 x 20 x 20 cm
Op de volgende pagina: *Ghosts in the Machine*, 2001, steengoed en metaalpoeder, 50 x 20 x 20 cm
▼ *Amphitrite Takes the Reins*, 2021, porselein en kobalt, 28 x 60 x 40 cm
Foto's bij dit artikel: Steve Royston Brown







Perspectief

Met behulp van gipsvormen, waarmee hij niet alleen vorm, maar ook decoratie in de klei drukte, begon Steve assemblages te maken. Werken met fragmenten, zo ontdekte hij, voegt een diepere betekenislaag aan het werk toe. 'Hubris is een aan mijn fantasie ontsproten, quasi-architectonische archeologische vondst. Uit de losse elementen kun je op allerlei manieren een reconstructie maken. Zo'n potentieel aan vormen stimuleert de toeschouwer om naar connecties te zoeken: Wat is het? Wat was het? Hetzelfde geldt voor *Remnant*, dat allerlei associaties oproept die ruïnes voor ons zo boeiend maken. De fragmentatie roept associaties op met een perspectief op van tijd, zet ons ertoe aan om na te denken hoe iets er vroeger heeft uitgezien, toen het nog niet gedeconstrueerd was.'

Garments for Clay

Steve probeerde andere methodes om een beeld uit illustraties te creëren. 'Ik heb keramische inkt ontwikkeld waarmee ik illustraties op textiel kan drukken. Daarmee maak ik mallen: nadat ik beide helften heb afgedrukt, knip ik ze uit en naai ik ze aan elkaar. De flexibele mal vul ik daarna heel voorzichtig met porseleinklei. Als de klei in de mal zit, kan ik de vorm nog bewerken. Deze wordt uiteindelijk gefixeerd tijdens de stook: het textiel verbrandt en de kleur van het onderglazuur blijft achter op de huid van het porselein.'

Levend!

Het resultaat beviel Steve. 'Ik vind het prachtig dat een deel van de expressie van het werk niet van mij komt, maar iets is dat het ding zelf – het materiaal, het proces – door alle transformaties die het tijdens het creatieve proces doorloopt tot uitdrukking wil brengen. *Hubris* overtuigde me ervan dat het architectonisch was: de strakke vormen hebben een geometrie die relevant is voor architectuur. De vormen die ik met behulp van deze nieuwe techniek maak, zoals *Taxonomy*, *After Haeckel* en *Amphitrite Takes the Reins*, spraken op een andere manier tegen me: *Wij zijn anders!* zeiden ze. *Wij zijn organisch. Wij wrimelen. Wij zijn lévend!*



- ▲ *Hubris*, 2003, steengoed, 26 x 160 x 110 cm
- ◀ *Remnant*, 2003, steengoed, 14 x 100 x 65 cm

Op de volgende pagina: **Monolith Series I**, 2024, steengoed, 54 x 20 x 22 cm





◀ **Gallery of Babel, Series I**, 2024, steengoed, 24 x 27 x 26 cm
 ▶ De gipsvormen die Steve gebruikte voor het maken van **Gallery of Babel, Series I**
 Op de volgende pagina: **Hive III** (detail), 2007, glaspoeder, 8 x 30 x 30 cm

Glas

Steve kreeg ook belangstelling voor glas. ‘Op de academie zaten keramiek en glas naast elkaar. Mij interesseerde vooral wat een materiaal dat in de oven transformeert me kon bieden. Glas was zo’n materiaal. Vooral gemalen glas boeide me. Een brokje glas, bedacht ik, is als een pixel. Zou ik van glaspoeder een tekening kunnen etsen? Uiteindelijk ontwikkelde ik een methode om 3D-afdrukken te maken door met grofmazige zeven laagjes porselein-, glas- en glazuurpoeder op elkaar te stapelen – min of meer zoals je dat doet bij stereolithografie. *Hive* is een voorbeeld. Om te onderzoeken welk effect het smeltproces op het eindresultaat heeft, heb ik drie werken met deze titel gemaakt, die elk op op een andere temperatuur zijn gestookt.’

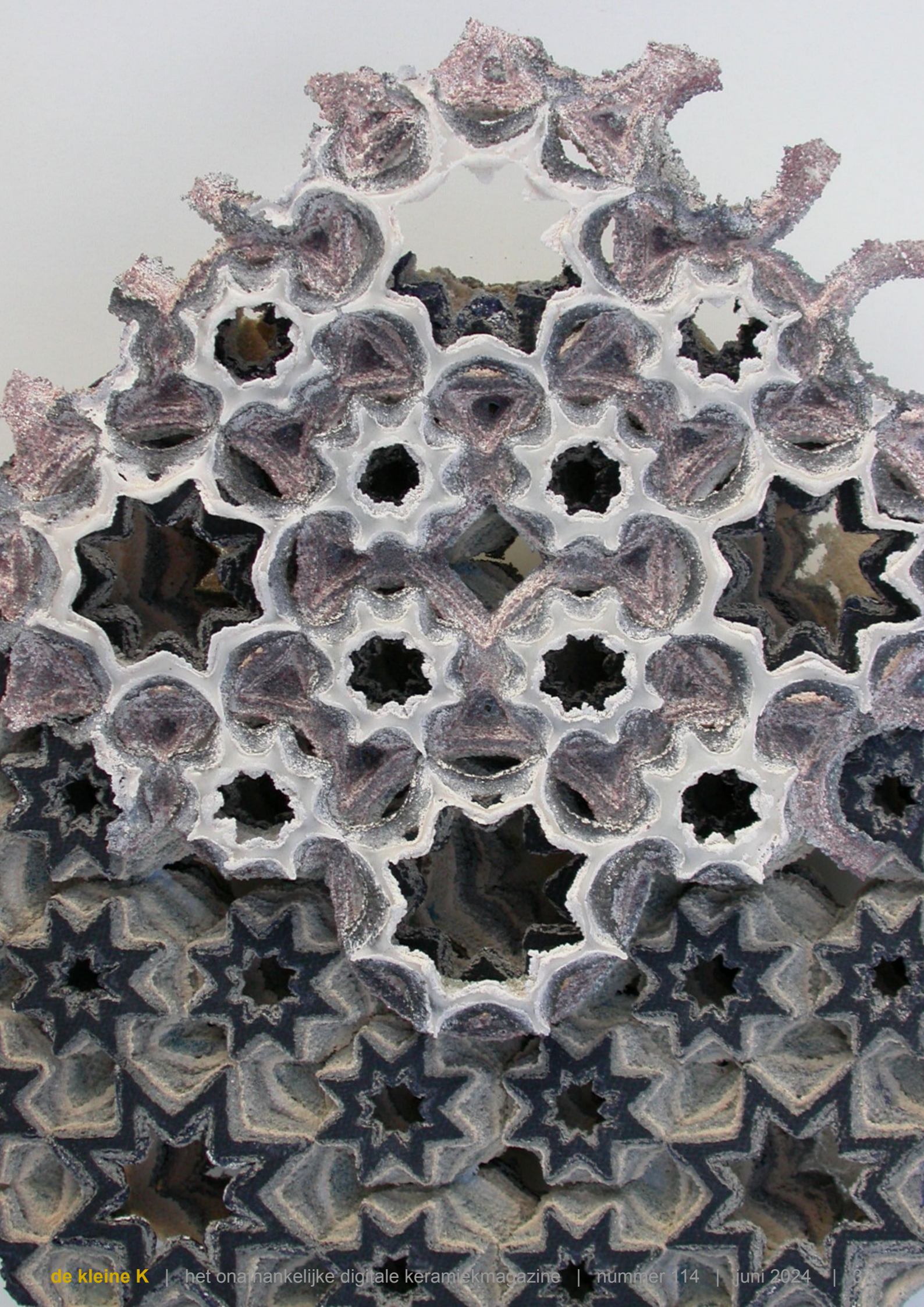
Tot 150 laagjes

Mettertijd perfectioneerde Steve de techniek. ‘Ik werk nu met een frame waarop de ramen rusten. Op elke hoek zit een stang met schroefdraad, zodat de hoogte instelbaar is. Zodra een laag klaar is, schroef ik het frame iets omhoog. Ik leg

het raam met het positieve beeld erop en vorm het patroon van een laag met ‘actief’ materiaal, dat in de oven zal smelten. Daarna plaats ik het raam met het negatieve beeld en vul ik de laag aan met ‘dood’ hulpmateriaal dat helpt de vorm te consolideren. Ik kan op deze manier heel diep werken. *Set the Controls for the Heart of the Sun* telt bijvoorbeeld zo’n 150 laagjes. Omdat het heel riskant is om zo’n poederkoek te verplaatsen, heb ik enkele ovens aangepast, zodat ik het werk in de oven zelf kan opbouwen.’

Altijd een verrassing

Zoals altijd is het stoken vol verrassingen. ‘Als ik de ovendeur open, zie ik een grauwe hoop porseleinpoeder. Omdat ik laag stook, is dat niet verglaasd. Met een stofzuiger graaf ik het object uit de koek. Soms bestaat die uit glas, soms uit een mengsel van glas, glazuur en keramische elementen. Wat ik leuk vind aan dit moment, is dat ik net zo verrast ben als iemand die mijn werk voor het eerst ziet. Natuurlijk heb ik altijd zo mijn ideeën hoe het zal uitpakken, maar in de praktijk wordt het toch altijd anders.’



Een keten van transformaties

De transformatie die het materiaal in de oven ondergaat, is de laatste stap in de keten van veranderingen. Eerst is er een schets. De schets wordt een ontwerp. Het ontwerp wordt een print. Door de print wordt een massa klei of poeder gevormd. Dan, door de transformatie van het materiaal tijdens de stook, ontstaat in de oven het uiteindelijke 3D-object.

Afbeeldingen

Steve volgt al deze transformaties nauwlettend. 'Er is een voortdurend heen-en-weer tussen de afbeelding en wat ik, bij gebrek aan een betere term, het *afbeelding* noem, want voor mij is het eindresultaat net zo goed een afbeelding als een ding.'

Heen en weer

Steve haalt het uiterste uit de technieken die hij toepast. Dit vergt van hem dat hij voortdurend alles in de gaten houdt dat zich tijdens het werkingsproces in het werk afspeelt. 'Dat klopt! Ik vergelijk het creatieve proces graag met een potje tennis: ik sla de bal *daar*, in *die* hoek, en dan reageert het materiaal – of het proces – door de bal in een andere richting te spelen met de mededeling: "Ja, ik zie wat je bedoelt, maar ik wilde *daar* heen, dus ik doe misschien maar *dit*." Het object daagt me dus als het ware uit. Ik houd van dit heen en weer, luister voortdurend naar wat het object me te zeggen heeft en als ik iets oppik, reageer ik daarop. Hoewel ik soms even wat tijd nodig heb om te bedenken wat ik zal doen, verloopt dit proces doorgaans heel intuïtief.'

Sander Hendriks



▲ *Stardust Series II*, 2023 glaspoeider, 6 x 35 x 35 cm
Op de volgende pagina: *Set the Controls for the Heart of the Sun (detail)*, 2024, glaspoeider, glazuurpoeder en porseleinpoeder, 10 x 80 x 46 cm





"In een omgeving waar alles om klei draait, mocht ik de kneepjes van het vak leren!" - Rachel Buikema, diploma behaald in 2020

Spreekt jou dit aan? Kom naar de NKO!
Meer informatie over onze opleiding én korte keramiekcursussen, vind je op www.keramiekopleiding.nl

K Nederlandse
Keramiekopleiding

Winterdijk 4a, NL-2801 SJ Gouda
+31 (0)182-515274
www.keramiekopleiding.nl

Mis geen
nieuwe films
van de kleine **K**
Neem **hier** een
abonnement
op ons
YouTube-
kanaal

Keramiek
Centrum Limburg



- Winkel
- Opleidingen
- Workshops
- Verjaardagen
- Vrijgezellen
- Bakservice tot 1m70 hoogte
- Teambuilding

Alles voor de keramist!



+32 (0)89 24 20 40
Info@keramiekcentrum.be

Openingsuren:

Ma:
gesloten

Di t.e.m. Vr:
09u00 tot 12u00
13u00 tot 18u00

Za:
10u00 tot 17u00

**Horizonlaan 19,
Poort 2270, BE-3600 Genk**

www.keramiekcentrum.be



*Wat u ook nodig heeft,
wij kunnen
erfor zorgen.*



**van OVEN
tot GLAZUUR**



WWW.SILEX.NL

De Meerheuvel 21
5221 EA 's-Hertogenbosch
Tel. 073 - 631 25 28
info@silex.nl

Telfordstraat 14
8013 RM Zwolle
Tel. 073 - 631 54 05
zwolle@silex.nl

@silextotaalservice

keramiekmaterialen

Delftse Keramik Dagen

29-30 juni 2024
Markt Delft
10-17 uur



www.delftsekeramiekdagen.nl

Inspiratie **M**omenten



Joris Link, *Mirror Image*, 2024, porselein en glazuur, h 7-15 cm

Maak de keramiekwereld
mooier! Klik **hier** om
vriend (€ 20) van
de kleine **K** te worden

...of Vriend (€ 50) ...of VRIEND (€ 100)

en steun zo de kleine **K**, om elke
maand een mooi magazine te kunnen
uitgeven en regelmatig de papieren
versie: het grote **K** boek

Natuurlijk kunt u ook gewoon
doneren op IBAN
NL68INGB0007343733 t.n.v.
Stichting k+K

Een betaalverzoek staat voor u klaar
(geldig t/m 27 juni 2024):

€ 20 of **€ 50** of **€ 100**



Knowhow

Christine Waxweiler

De taal van glazuur



Spontaan en kleurig glazuur op een witte ondergrond: de kommen, vazen en wandpanelen van Christine Waxweiler springen meteen in het oog. Geïnspireerd door de natuur, met haar bomen, bloemen en schuimende golven in de branding van de zee, geeft ze nieuwe inhoud aan de benadering van glazuur: heel gevarieerde kleuren en texturen, opgeroepen door lokale grondstoffen.

Voor [Christine Waxweiler](#) (Frankrijk, 1959) is glazuur ontzettend belangrijk. 'Het gaat voor mij helemaal om gevoel, de vreugde van het maken. En mijn benadering is in de loop van de tijd veranderd. Na mijn bezoeken aan Japan is er echt wat gebeurd: ik heb de traditionele aanpak als het ware opnieuw bekeken en vernieuwd. Ook mijn behandeling van vorm en kleur ontwikkelde zich. Mijn kennismaking met *ikebana* opende mijn ogen voor architecturale vormaspecten en onconventionele stukken. Ik probeer nu het ob-

ject en de rangschikking van bloemen in balans te brengen. Die balans zoek ik ook in mijn *chawans*: hun vorm en kleur krijgen een natuurlijk evenwicht.'

Olieverf

Christine komt niet uit een keramistenfamilie. 'Mijn ouders hadden een boerderij. Als kind hield ik van tekenen en schilderen en ik had daar lang les in, vooral olieverf. Mijn leraar was expressief en gepassioneerd. Hij introduceerde me als het

Op de vorige pagina: *Rêve*, 2021, h 31,5 cm. Op de volgende pagina: *Haiku*, 2021, 90 x 30 cm
▼ Chawan *Entre mer et terre*, 2023, Ø 12 x 8 cm. Foto's bij dit artikel: Foto'océane







Famille, 2023, 16 x 16 cm en 8 x 8 cm
Op de volgende pagina: Chawan Jour d'écume, 2022, Ø 12 x 7,7 cm

ware in de wereld van de kunst. En dat vond ik geweldig. Maar... kunst en het boerenleven waren niet zo makkelijk te combineren. Ik moest thuis bewijzen dat ik het kon en uiteindelijk ging ik naar de kunstacademie in Nancy.' Daar richtte ze zich vooral op de schilderkunst en minder op ruimtelijk werk. 'Olieverf bood me destijds alles wat ik zocht. Ik kon mijn emoties en gevoelens via het doek uitdrukken, of het nu abstract of figuratief was. Het was een lange en vruchtbare weg voor me, maar op den duur voelde ik mij er steeds minder bij thuis. Het was tijd voor wat anders toen ik in 1989 naar Perpignan verhuisde. Daar kwam ik in aanraking met keramiek. Ik zette mijn eerste stappen met dit voor mij nieuwe materiaal in Sant Vicenç de Castellet (Catalonië), bekend voor zijn keramiekproductie. Het is een magische plek waar nog steeds invloeden te vin-

den zijn van Lurçat, Picard Le Doux, Gormila, Picasso en vele anderen...'

Christine nam er les bij Paul Bauby. Ze ging draaien en het kostte haar best veel tijd om een basis te leggen voor werkelijk expressieve creatie. 'Ik begon met faïence, dat met zijn kleurrijke karakter voor mij een mooie verbinding was met mijn schilderkunst. Daar begon ik mij uiteindelijk langzaam van los te maken. Niet bewust, maar meer als een organisch proces. En ik kreeg het gevoel dat klei perfect bij me paste.'

Bezoeken aan vele workshops en masterclasses volgden, zowel in Frankrijk als in daarbuiten. In Japan leerde ze in 2002 de anagama stoken bij Akiyama Shozan, een belangrijke keramist uit Hyogo. Daarna was ze *artist-in-residence* in Japan (Seto en Shigaraki), Canada (Quebec) en Singapore.





▲ Chawan **Coquelicots sur la mer**, Ø 11,8 x 7,9 cm
Op de volgende pagina: **Tours**, 2020, h 17 - 25 cm

Japan

Gedurende bijna vijftien jaar leerde Waxweiler glazuur- en stooktechnieken en deed onderzoek naar glazuren op basis van natuurlijke materialen. 'In 2007, tijdens mijn *artist residency* in Seto, bezocht ik een tentoonstelling van **Jusetsu Miwa** (een *Ningen Kokuhō* – levende nationale schat) en bewonderde zijn krachtige werk en ik werd er enorm door getroffen. Ik was er verrukt van. Hoe kan een kom, een vaas of een sculptuur zo'n kracht uitdrukken? Ik bleef lang zitten kijken naar deze prachtige werken en er kwamen vragen in mijn hoofd op: wat betekent dit nu voor mij, na het zien van dergelijke majestueuze werken?

Stoppen? Proberen hetzelfde te doen...? Of verder gaan en een andere richting zoeken?' Jusetsu Miwa is vooral bekend om zijn *chawans*. Dat is voor Japanners niet een eenvoudig ambachtelijk object, maar een volwaardig kunstwerk, net als bij ons een schilderij. De geweldige beheersing van het materiaal – klei en het glazuur gemaakt van as van stro – geeft een buitengewoon resultaat. 'Vanaf dat moment moest ik kijken hoe ik een totale beheersing van het materiaal kon bereiken en een nieuwe vorm van expressie kon vinden. Met als gevolg dat de helft van mijn oven jaren-



lang vol met proeven stond: van vormen, texturen en glazuurrecepten. En ik vond wat ik zocht: De zee, stormen en golven die breken op de rotsen werden de triggers voor de textuur van mijn stukken. Het werden opnieuw schilderijen, waarmee ik mensen wilde raken.'

Steengoed

Christine begint met schetsen. 'Als ik bezig ga, krabbel ik wat, maar als ik al een vastomlijnd idee heb, maak ik heel precieze tekeningen. Eerst schets ik alle ideeën die bij me opkomen en se-

lecteer dan de meest interessante. Als het ernaar uitziet dat het een technisch moeilijk stuk gaat worden, maak ik een papieren model om na te kunnen denken over mijn benadering van de uitvoering. Ik probeer wel bij de les te blijven en niet af te dwalen.'

Waxweiler gebruikt gechamotteerd wit steengoed, dat ze lokaal in de winkel koopt. 'Ik kan er goed mee overweg en speel zo met vormen en glazuren. Die laatste maak ik zelf, met lokale grondstoffen.' De stook wordt uitgevoerd op 1280 °C in een elektrische oven.

▼ *Tempête*, 2019, 39 x 33 cm





Draaien

1. Voor het draaien van een kom of ander voorwerp moet ik de klei eerst walken. Voor een kom neem ik 450 g klei. Op de draaischijf centreer ik de klei en vorm een cilinder als basis. Wanneer ik de gewenste grootte heb bereikt, geef ik de kom zijn uiteindelijke vorm.



2. Om de kom gemakkelijk van de schijf te kunnen halen, moet ik de buitenvorm van de standing aanpassen. Ik verwijder klei die in de weg kan zitten bij de volgende stap: het afdraaien van de voet.



3. Na een droogpauze (meestal een nacht onder plastic), is de kom leerhard en kan ik de voet afdraaien en zijn uiteindelijke vorm geven. Dan komt de persoonlijkheid van de kom naar voren en krijgt hij zijn betekenis.



4. Wanneer de voet klaar is, maar nog niet droog, zet ik mijn stempel erop. Dat heb ik in Kyoto heb laten maken.



5. Voor ik kan glazuren, zijn de stukken biscuit gebakken op 1045 °C. Ik maak al mijn glazuren zelf en besteed een hele dag aan de voorbereiding van de glazuren die ik nodig heb. De binnenkant komt eerst. Een wit glazuur wordt erop aangebracht – het bestaat voornamelijk uit kaliumveldspaat en andere natuurlijke grondstoffen. Ik meng alles, zeef om onzuiverheden te verwijderen en giet het glazuur in de kom.



6. Met de glazuren die ik de vorige dag heb voorbereid, bedek ik de buitenkant. Ik breng een eerste laag zwart glazuur met een penseel aan. Dat zorgt voor een onregelmatige glazuurlaag.



7. Door glazuren over elkaar heen aan te brengen, ontstaat een dikke laag. Ik eindig met shinoglazuur. De stook vindt plaats op 1280 °C.



8. Glazuren is een echt avontuur met verrassingen en ook teleurstellingen. De juiste kleur en textuur krijgen is niet makkelijk. Ik moet veel testen en geduld hebben.



9

Werk met de slabroller

9. Ik maak platen klei met een slabroller. Zo krijg ik uniforme platen en kan de dikte regelen. De klei wordt tussen twee linnen doeken gelegd en langzaam tussen de rollers geperst.



10

10. De slabroller bedien ik handmatig met een zwengel. De klei wordt een of meerdere keren door de roller gehaald. De dikte wordt geleidelijk, in stappen, aangepast. Ik maak verschillende platen van tevoren en laat ze enkele uren drogen voordat ik ze bewerk.



11

11. Voor de objecten maak ik papieren sjablonen om de zijden uit te snijden. Eerst doe ik dat grofweg.



12

12. Alle zijden leg ik op houten planken. Ze kunnen alvast wat drogen.



13

13. De klei moet iets steviger zijn dan leerhard en dan kan ik beginnen met het op maat snijden.



14

14. Ik snijd de hoeken onder een hoek van 30° met een speciale hoeksnijder.



15



16

15-16. Elke hoek wordt met een houten gereedschap, als een soort vork, ingekrast. Als dat met alle zijden gedaan is, breng ik een laag slib aan om de platen aan elkaar te bevestigen.

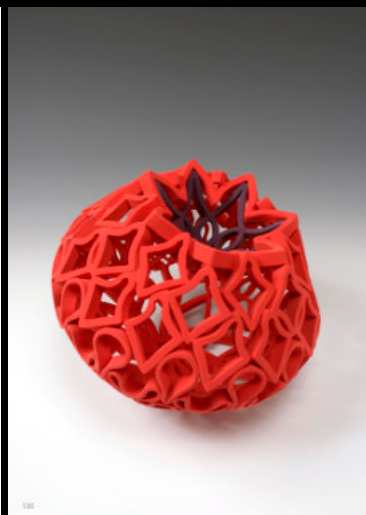
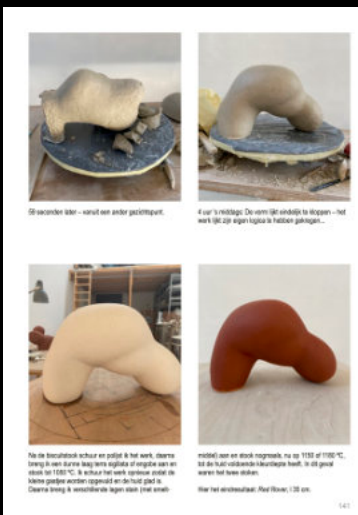


17-18. Om zeker te zijn van een goede hechting tussen de platen, voeg ik een rol klei toe in alle hoeken van het stuk en gladstrijk ik dit met een natte spons.



19. Wanneer alle zijden aan elkaar zijn bevestigd, pak ik de kubus tussen twee stukken hout en druk alle kanten op de tafel om hem stevig en gelijkmatig te maken. Zo wordt de kubus regelmatig en stabiel. Na het drogen volgt de biscuitstook, het glazuren en de gladbrand.

20. Het resultaat: **Souvenir de Voss**, 2023, 15 x 15 x 15 cm.



De grote K deel vier is nu te koop

Deze nieuwe **grote K** is weer een mooie bron van inspiratie en knowhow en mag in geen enkel atelier ontbreken.

Belangrijke vragen komen aan de orde: Hoe vind ik mijn eigen weg, mijn eigen stem, mijn eigen manier om me in klei uit te drukken? En als ik die al wel gevonden heb, hoe realiseer ik dan mijn werk? Met welke materialen, technieken en gereedschappen? Bekende en beroemde kunstenaars geven in dit boek hun persoonlijke antwoorden en geven bovendien inzicht in hun technieken met duidelijke voorbeelden. U kunt ze stap voor stap volgen.

U kunt dit vierde deel bestellen in de **webshop** van **de kleine K**. Ook via de **mail** is dat mogelijk (o.v.v. uw naam en adres). Verzendkosten Nederland € 5, West-Europa € 9.

Het grote K boek 4

HET grote KERAMIEK inspiratie en knowhow BOEK, Mels Boom, 2023, Stichting k+K, 256 pagina's, A4 (210 x 297 mm), paperback, genaaid, gedrukt op papier met FSC-merk, kleur, Nederlandstalig. ISBN 978-90-825430-3-2, € 39,95



Meer dan 50 jaar ervaring als betrouwbare
leverancier voor de keramist



Officiële invoerder/verdelers van Amaco glazuren



PC-20 Blue Rutile over
PC-36 Ironstone



PC-4 Palladium over
PC-29 Deep Olive Speckle



PC-28 Frosted Turquoise over
PC-59 Deep Firebrick



PC-23 Indigo Float over
PC-12 Blue Midnight



Ter Mote 5 - 9850 Nevele
tel. 0032 (0)9 226 28 26
info@colpaert-ceramic.be
www.colpaertonline.be



Dé Nederlandstalige podcast
over klei en keramiek.

Luister via je favoriete
podcast app of via Youtube



www.jemaaktereepotjevan.nl
@jemaaktereepotjevan

Draaiweken, Pottenbakken, raku

Wat:

"POTTENBAKKEN"
EEN RELAXTE WEEK HELEMAAL
VOOR JEZELF

Voor wie:

IEDEREEN DIE WIL (LEREN)
DRAAIEN OP DE DRAAISCHIJF

Door Wie:

ARINA UIJL
Keramist
de Klei Bar



LUCIENNE MEIJERINK-SMEENK
Keramist
LuusiesKeramiek



Waar:

Locatie draaidagen
FRUITZ FOR LIFE
Zeeland (Noord Brabant)

Overnachten kan bij camping/
kampeerboerderij
DE KREITSBERG
Zeeland (Noord Brabant)

Wanneer: 2024

Maandag 12 t/m vrijdag 16 augustus
09:30-15:30 uur

Maandag 19 t/m vrijdag 23 augustus
09:30-15:30 uur

Zin om relaxed te draaien?

Tijdens deze dagen kun je zelf
draaien en onder begeleiding van
keramisten Arina en Lucienne
(beter) leren draaien en
kennismaken met diverse decoratie
technieken. We sluiten af met een
rakustook.



Kosten:

klei, koffie, thee, lunch
en een hapje en drankje zijn inbegrepen

€640,00 ex. overnachting
€720,00 inc. kamperen de Kreitsberg
€880,00 inc. B&B de Kreitsberg (vol=vol
B&B)

Boeken & info:

<https://www.kleibar.nl>



Foto van de maand



Paneel in keramiekmuseum Caltagirone, Sicilië, Italië, foto: Mels Boom

Ook een leuke of mooie of interessante of gekke foto? Stuur hem op om hier te publiceren!



Podium

Vele gezichten van keramiek

Een onvoorwaardelijke liefde voor het materiaal klei verbindt zeven kunstenaars. Het werk kon niet diverser zijn, ziedaar de titel Vele gezichten van keramiek. Van barok naar minimaal en van realistisch naar poëtisch. Alles is mogelijk in klei.

Kunstenaarsinitiatief Kadmium sluit met deze tentoonstelling aan bij de Delftse Keramiek Dagen. Delftse kunstenaars Colja de Roo, Monique Roodenburg, Riëlle Beekmans, Sascha van Eijk en de Haagse kunstenaars Ilona Senghore, Liesbeth Hensels en Maaïke van de Gevel tonen hun keramiek in de bovenzaal van het Prinsenkwartier.

De helft van de keramisten werkt alleen maar met klei, de andere helft komt oorspronkelijk uit een andere discipline, schildert of fotografeert en maakt ook beelden in andere materialen. Zo komt Monique uit het theater en dat zie je terug in haar fotoserie. Ze sluit bij deze keramiekten-

toonstelling aan, omdat ze in haar nieuwe fotoserie klei gebruikt om haar hoofdrolspelers vorm te geven. Met zachte hand boetseert ze een huid om de gezichten. Sacha is schilder en dat zie je duidelijk terug in de wijze waarop ze haar vissen kleurt. Colja de Roo is misschien wel de meest klassieke keramist van het gezelschap. Ze gebruikt onder andere de bekende rakutechniek om haar werk te kleuren.

Ondanks de vele verschillen zijn er naast de materiaalkeuze ook overeenkomsten. Alle kunstenaars maken in hun beelden gebruik van herhalingen. Soms zijn deze geometrisch en wordt het geheel een abstract wandreliëf, zoals in de

*Op de vorige pagina: Riëlle Beekmans, **Glazuurbibliotheek** (324 verschillende glazuurtesten), 2023, 100 x 100 cm, foto: Leon Perlot ▼ Liesbeth Hensels, **Symmetrie**, 2023, elk 14 x 16 cm, foto: Liesbeth Hensels*



werken van Liesbeth Hensels. Ilona Senghore past verschillende herhalingen toe in haar figuratieve beelden. We zien dertig gelijke vormen, steeds in een andere kleur. En ook in haar tempelbeelden vind je de herhaling terug bij de bogen in de tempels. Maaïke van de Gevel en Riëlle Beekmans lijken zich te verliezen in de herhaling van dezelfde vormen, die toch steeds anders is. Zo laten zij zien dat niets ooit helemaal precies hetzelfde is.

Colja de Roo heeft ruim vijfendertig jaar ervaring met klei en inmiddels al vijfentwintig jaar een eigen atelier. Ze heeft diverse cursussen en workshops gevolgd, maar is hoofdzakelijk autodidact.

‘Werken met klei is voor mij spelen met het materiaal en onderzoeken wat je er wel en niet mee kunt doen. In klei kan ik mijn fantasie kwijt’, zegt Colja. Een veel terugkomend thema in haar werk zijn maskers in allerlei gedaantes. Het werk wordt door haar in verschillende raku-technieken gestookt, waarbij deze ook gecombineerd worden in één werkstuk. Vooral het onvoorspelbare van de raku-stook spreekt haar erg aan.

‘Het verlangen naar vrijheid’ is een terugkerend thema waar de serie *Tempelbeelden* van Ilona Senghore op gebaseerd zijn. Dieren verblijven in een geborgen omgeving – de tempel – en bewe-

▼ Colja de Roo, *Masker op hout*, 2021, raku en naked raku, h 54 cm, foto: Jack Schipper





gen door het water - het onderbewuste - boven de tempel uit hun vrijheid tegemoet. Deze beelden ontstaan als reactie op haar baan waarin ze werkt met mensen met dementie.

Een van haar taken in dit werk is een situatie creëren waarin de mens, ondanks dementie, gezien wordt en zich vrij voelt om zichzelf te zijn. De mens is niet opgesloten in zijn lichaam, niet beperkt door zijn omgeving en voelt zich goed.

Na een loopbaan in de gezondheidszorg ontdekte [Liesbeth Hensels](#) in 2015 de mogelijkheden van klei. Het materiaal in zijn diverse vormen en mogelijkheden was een ontdekking voor haar. Wars van opgelegde regels, kunststroming of dwingende thema's, maakt ze alles waar haar hoofd vol van is. Vormen en texturen die in de

natuur en in haar omgeving voorkomen, vormen de inspiratiebron voor haar werk: puur, soms herkenbaar, soms abstract. Telkens weer laat zij zich verwonderen. Deze instelling biedt Hensels alle mogelijkheden om verschillende soorten klei, technieken en glazuren uit te proberen en in haar werk toe te passen. Haar handgevormde objecten van keramiek zijn divers en doorgaans in kleine series gemaakt.

Het recente keramische werk van [Maaïke van de Gevel](#) is vooral geïnspireerd op de verhalen uit haar *Nachtboek*, het boek waarin ze vroeg in de ochtend haar dromen opschrijft en schetst. Zo verwijzen de *Rooted Hands* naar een serie dromen waarin ze kon ervaren dat ze er in moeilijke tijden niet alleen voor staat, maar dat er hel-

Op de vorige pagina: Ilona Senghore, *Tempelbeeld*, 2024, 28,5 x 14,5 x 14,5 cm, foto: Ilona Senghore
▼ Maaïke van de Gevel, *Touch*, 2023, 15,5 x 11,5 x 5,2 cm, foto: Maaïke van de Gevel



pende handen zijn als het donker is. In het bij Kadmium geëxposeerde werk combineert ze haar schetsmatig geboetseerde werken in klei of porselein met messing of cortenstaal.

Via de QR-codes bij een deel van de werken, kun je de droom die ten grondslag ligt aan het beeld op je eigen mobiel beluisteren.

Monique Roodenburg heeft na haar opleiding en carrière als theatermaker het podium ingeruild voor de camera. Ze heeft zich gefocust op fotografie en de kunst met het theater zit nog duidelijk in haar rugzak. Met haar werk neemt ze je mee naar een vervreemdende wereld. Haar geënceneerde en zorgvuldig gestileerde beelden dagen jou als kijker uit om een eigen verhaal te maken.

In deze tentoonstelling toont ze haar nieuwste foto's *From the Soil*. In deze serie voegt ze met klei een extra dimensie aan haar portretten toe. Monique gebruikt dus klei in haar fotografie en foto-

grafie in haar klei. Het is een nieuwe en spannende stap in haar ontwikkeling als fotograaf. Het is een onderzoek naar waar de combinatie fotografie en klei haar brengt. Met haar handen plant ze letterlijk zaadjes, die uitgroeien tot iets moois.

Maria is een steeds terugkerend figuur in het werk van **Riëlle Beekmans**. Wat ontstond als een terloops miniatuurtje van vijf centimeter laat zij niet meer los. Zij ziet Maria als een symbool voor alle vrouwen. Als eerbetoon aan een van haar favoriete kunstenaars heeft zij een *Maria Roosen taart* gemaakt. Dansende Maria's op een imposante taartvorm. Het betreft een gedurfde assemblage van een grote roze taart met daarop dansende Maria's. Het werk straalt onmiskenbaar vreugde en diep plezier uit in het creatieve proces. Maria die altijd als een ingetogen figuur wordt afgebeeld, staat uitbundig te dansen. Bij Riëlle Beekmans mag Maria uit haar rol stappen, die haar door haarzelf of anderen is

▼ Monique Roodenburg, *From the Soil II*, 2014, 30 x 45 cm, foto: Monique Roodenburg



opgelegd. Maria is ook al jarenlang haar glazuurmaatje. Op kleine Maria's test ze haar glazuren. Meer dan driehonderd kleine Maria's zijn samengebracht in het beeld *Glazuur Bibliotheek*.

[Sascha van Eijk](#) exposeert haar zeedieren en vogelfiguren, die beide menselijke trekken vertonen – de vogels vaak meer dan de zeedieren. Deze figuren komen op in haar gedachten, meestal door het zien van kooien en schelpen. Naast het maken van abstracte schilderijen is het werken met klei voor haar een fijne afwisseling. Het materiaal leent zich goed voor figuratief werk. De vogels zijn brutaal en rebels en weten altijd

een manier te vinden om uit te breken, ook al zitten ze soms in een kooi. De zeedieren zoeken juist rust en veiligheid. Ze zoeken geborgenheid in en onder schelpen. Ze zijn karakteristiek en symboliseren twee tegengestelde menselijke behoeftes.

Vele gezichten van keramiek

2 juni t/m 7 juli

[Kadmium](#)

Sint Agathaplein 4, Delft

Open: woensdag t/m zondag 12:00 tot 17:00 uur

▼ *Sascha van Eijk, Octopus, 2023, ca. 28 x 15 x 17 cm, foto: Sascha van Eijk*



Prijswinnaars wedstrijd *Grow*

Deelnemers aan de tweejaarlijkse ontwerpprijsvraag van Cor Unum kregen dit jaar de vraag 'Hoe kunnen ontwerpen op een positieve manier bijdragen aan de veranderende behoeften van mens en natuur?' De winnaars zijn bekend.

De antwoorden op deze vraag door de vijftien genomineerden – gekozen uit 82 inzendingen – waren vooral gebaseerd op de schadelijke kant van groei: begrippen als vervuiling, schade aan het klimaat, kwalijke aspecten van de snijbloemenindustrie en verlies aan biodiversiteit werden veelvuldig vertaald in de ontwerpen.

Ook in de prijswinnende ontwerpen werden deze zorgen nadrukkelijk geïllustreerd. Zoals in de eerste prijs voor de *Toren van Babel* van Shams Hazim en Iris Bekkers, beiden afgestudeerd aan de TU Eindhoven en nu actief met hun start-up Studio Babel. Met de *Toren van Babel* ontwierp het duo een schuilplaats voor insecten, een mini-oase voor tijden van droogte en hitte. De toren werd geproduceerd via een 3D-printer voor klei.

De tweede prijs was voor Janneke de Lange. Haar grote droom is het realiseren van een botanische tuin – een *Greenhouse* – waar tropisch

fruit groeit. De vormen daarvan heeft ze vastgelegd in architectonische keramische objecten die in haar gefantaseerde *Greenhouse* geplaatst kunnen worden.

De derde prijs werd uitgereikt aan Luuk Topper voor zijn ontwerp *Laten we groeien*. Het is een persoonlijk verhaal over de ontwikkeling van groei. Hij ontwierp een gieter met als geïntegreerde 'rugzak' ruimte voor een stekje. Het ontwerp heeft een eenvoudige, krachtige vorm.

Alle genomineerde inzendingen maakten deel uit van de selectie voor een publieksprijs. Bezoekers aan Cor Unum konden stemmen op het ontwerp van hun keuze. De uiteindelijke winnaar van deze prijs is Hannah Tops met haar *Connection Vase*. Zij verwerkte haar klimaatfrustratie in twee gekoppelde ronde vazen, waarvan er altijd maar één te gebruiken is.

Op de volgende pagina: Toren van Babel





KleiPers

Voorbeelden X

Galerie Hazart
Pimpelmees 3, 3766 AX Soest
t/m 8 juni

Martine de Jong & Rachel Buikema

Silex Totaalservice
De Meerheuvel 21, 5221 EA Den Bosch
t/m 29 juni

Henri Breetvelt - Eigenzinnig ontwerper

Museum Gouda, Achter de Kerk 14
2801 JX Gouda, t/m 9 juni

Gina Bilyam

Galerie Steenwijk
Meppelerweg 47, 8331 CS Steenwijk
t/m 29 juni

Ondiep

Galerie de Ploegh
Coninckstraat 58, 3811 WK Amersfoort
t/m 15 juni

BroeiArt

Galerie de Ploegh
Coninckstraat 58, 3811 WK Amersfoort
25 t/m 30 juni

Symbiosis

Valcke Art Gallery
Bernard Spaelaan 14, 9000 Gent (BE)
t/m 15 juni

Keramiekprijs De Kei 2023

Museum Prinsenhof Delft
Sint Agathaplein 1, 2611 HR Delft
t/m 30 juni

Amrita Karunaratne

De kleine toonzaal
Voorbaan 25, 1271 RR Huizen
t/m 15 juni

Niek Hoogland - Tegels aardewerk

Keramiekcultuur Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8, 5932 AG Tegelen
t/m 30 juni

Lisa Konno

Museum Jan
Dorpsstraat 50, 1182 JE Amstelveen
t/m 16 juni

Pieter Arts

Museum Petershuis
Nierstraat 2, 6591 CB Gennep
t/m 30 juni

Frans Franciscus

MOYA, Wilhelminakanaal Zuid 104
4903 RA Oosterhout
t/m 16 juni

Delftse Keramiek Dagen

Grote markt
Delft
29 en 30 juni

Tentoonstelling specialisatie

IKO Hoogstraten, Buizelstraat 11
2320 Hoogstraten (BE)
16 t/m 18 juni

Keramiekmart Maaseik

Markt
3680 Maaseik (BE)
30 juni

O.a. Jolanda van de Grint

Galerie Bax Kunst
Singel 82, 8601 AM Sneek
t/m 22 juni

Chair, lamp, vase and... teapot?

Designmuseum Den Bosch
De Mortel 4, 5211 HV Den Bosch
t/m 1 juli

Chris Lannooy

Museum Flehite
Westsingel 50, 3811 BC Amersfoort
t/m 23 juni

Catrin Howell

Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
t/m 7 juli

KleiPers

Mandsberg en Mustardo

Puls Contemporary Ceramics
Edelknaapstraat 19, 1050 Brussel (BE)
1 juni t/m 13 juli

Per Abramsen

Museum Beelden aan Zee
Harteveldstraat 1, 2586 EL Den Haag
t/m 8 september

Vera Whistler

Pulchri Studio
Lange Voorhout 15, 2514 EA Den Haag
4 juni t/m 4 augustus

Euregio Keramiekmarkt

Burgstrasse 103
4730 Raeren (BE)
7 en 8 september

Marcella van de Vaart

De kleine toonzaal
Voorbaan 25, 1271 RR Huizen
15 juni t/m 10 augustus

Keramisto

Festivalterrein bij de Mookerplas
Milsbeek
14 en 15 september

Zomerbeeld

Galerie Hazart, Pimpelmees 3
3766 AX Soest
16 juni t/m 23 augustus

Zomertentoonstelling

Big Art & Garden (voorheen Beelden in Gees)
Schaapveensweg 16, 7863 TE Gees
t/m 6 oktober

Les Bucoliques

Keramis, 1 Place des Fours-Bouteilles
7100 La Louvière (BE)
t/m 25 augustus

Karin Bablok

Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
7 september t/m 6 oktober

Marcel Eekhout

Silex Totaalservice
De Meerheuvel 21, 5221 EA Den Bosch
1 juli t/m 31 augustus

Bas Domburg

Silex Totaalservice
De Meerheuvel 21, 5221 EA Den Bosch
2 september t/m 31 oktober

Porseleinkoorts

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
t/m 1 september

Sustainable Ceramics #1

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
t/m 3 november

Guido Geelen

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6, 6731 AW Otterlo
t/m 1 september

Margot Thyssen

Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
12 oktober t/m 18 november

Pioniers in keramiek

Museum Prinsenhof Delft
Sint Agathaplein 1, 2611 HR Delft
t/m 8 september

Hans Arp

Museum Beelden aan Zee
Harteveldstraat 1, 2586 EL Den Haag
t/m 15 december

If not now, when?

Museum Beelden aan Zee
Harteveldstraat 1, 2586 EL Den Haag
t/m 8 september

Carrousel

Paard en ruiter in de kunst, Museum Frank
Steyaert, Tinnenpotstraat 16, 9000 Gent (BE)
t/m 31 december

KleiPers

Het Archief

Overzicht werk Piet Stockmans Studio, C-mine
100 bus 2, 3600 Genk-Winterslag (BE)
t/m 31 december

Olav Slingerland

Galerie Terra Delft
Nieuwstraat 7, 2611 HK Delft
23 november t/m 4 januari 2025

Nieuw Wit

Keramiekcencentrum Tiendschuur Tegelen
Kasteellaan 8, 5932 AG Tegelen
5 juli t/m 5 januari 2025

Vera Gulikers

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
20 september t/m 2 maart 2025

Joan Miró - Sculptures

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
20 september t/m 2 maart 2025

Hans Bayens

Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1, 2586 EL Den Haag
19 december t/m 2 maart 2025

Wu Zetian

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
26 oktober t/m 25 mei 2025

Van Achterberghprijs 2024

Keramiekmuseum Princessehof
Grote Kerkstraat 9, 8911 DZ Leeuwarden
17 augustus t/m 25 mei 2025

5000 jaar Aziatische keramiek

Groninger museum
Museumeland 1, 9711 ME Groningen
8 juni t/m 4 januari 2026

2023 Netherlands-Korea Invitational Ceramic Exhibition

Online
Voorlopig doorlopend

Klik hier voor nog meer informatie

Uw evenement ook in KleiPers?

Stuur tekst, hoge resolutie foto van een keramisch werk, gegevens over plaats/tijd naar **de kleine K**. Klik **hier** om te mailen. Stuur voor de 15e van de voorafgaande maand uw informatie. Publicatie is in principe op de laatste vrijdag van de maand.

Blijf met de kleine K?
Word vriend!

De inspiratie website:
de blik op de wereld van de keramiek

en... actueel nieuws op de
Facebookpagina

Leesvoer nodig in deze enerverende tijden?



Summaries in English

Dita Cossio

Dita Cossio, born in Chile in 1977, has innovatively developed a unique technique for casting porcelain using molds made of soft materials like leather, cotton, and filler instead of traditional plaster. This method requires a different approach to design and introduces an element of unpredictability, resulting in spontaneous and unexpected outcomes.

Cossio's work appears textile-like due to this special casting technique. Initially facing challenges such as uneven drying and breakage, she resolved these issues by insulating the molds, creating a more uniform drying process. This technique gives her pieces their distinctive appearance, blending fragility with strength, which she continually refines.

Her inspiration comes from the intersections of fashion, architecture, and design, admiring creatives like Iris Van Herpen and Burle Marx, and the principles of Bauhaus. She values the integration of craftsmanship and experimentation, aligning with Walter Gropius's view that there's no fundamental difference between artist and craftsman.

Cossio's background includes studying design at Pontificia Universidad Católica de Chile, where she gained a broad foundation in various design disciplines. After working as an art director in fashion advertising, she returned to hands-on creativity with clay, leading to her current method.

Her process involves three phases: sewing, casting, and firing. She begins with sketches, creates a 3D model, and then constructs a textile mold. She carefully casts the porcelain, allowing it to dry before removing the mold. The final pieces are fired, often with added cellulose for structure and commercial glazes for finishing. The detailed and time-consuming nature of her technique allows for exploration within the mechanical limits of the process, resulting in distinctive, textile-like porcelain creations.

Sabine Wachs

Sabine Wachs, born in Germany in 1960, is a porcelain specialist with a rich background, having worked for 25 years at the State Porcelain Manufactory in Meissen. Her unique pieces are imaginative, colorful, and spontaneous, aligning perfectly with traditional styles. Alongside her unique creations, she also produces a high-quality range of utilitarian goods.

Wachs is well-versed in handling the challenging material of porcelain. Now working independently, she creates personal works, home accessories, and takes on project-based commissions. She produces her collections in small batches, often using casting methods and refining surfaces to create subtle reliefs. She typically glazes her porcelain fully, believing transparent glaze is essential to its essence, and decorates with various techniques and colors.

For her free works, she draws inspiration from exhibition needs, often exploring themes related to fantasy and fairy tales. Larger projects also interest her; she has designed parts of a museum facade and created artistic elements for monumental buildings, including swimming pools and bathrooms.

Wachs's inspiration comes from nature, observing microstructures and natural forms. She also draws ideas from antique and foreign art, frequently visiting nearby Dresden's renowned art collections and palaces. Her training at the Hochschule für Kunst und Design in Halle included a practical, hands-on approach, cementing her expertise in porcelain. She prefers playful, rather than strict, functional designs, which led her to an artisanal career in Meissen. After the development department was closed, she established her own successful porcelain studio, leveraging her extensive knowledge and skills.

In her creative process, Wachs molds parts from existing molds, then shapes and assembles them. She carefully considers thickness and sta-

Summaries in English

bility to ensure her pieces withstand drying and firing. She applies colors, often mixing pigments with water, and uses metal salt solutions for subtle effects, building balanced color schemes with overglazes and lusters after firing.

Steve Brown

After finishing high school, Steve Royston Brown (UK, 1965) did not pursue further education initially. He learned screen printing at a company that produced clothing for the music industry. Later, he decided to study at the Royal College of Art. Brown aimed to integrate form and decoration, making ceramics an ideal medium for this exploration.

In one of his early works, *Ghosts in the Machine*, Brown used iron filings and sticky ink to imprint designs into clay, which became permanent during firing. He began creating assemblages using plaster molds to press both form and decoration into the clay, discovering that working with fragments added deeper layers of meaning. His works, like *Hubris* and *Remnant*, evoke associations with ruins, prompting viewers to imagine their original state.

Brown experimented with other techniques, such as developing ceramic ink to print illustrations on textiles. These flexible molds were filled with porcelain clay, and the textile burned away during firing, leaving the design on the porcelain surface.

He also explored glass, creating 3D prints by stacking layers of porcelain, glass, and glaze powders, inspired by stereolithography. His work *Hive* exemplifies this, with different outcomes based on firing temperatures.

Brown's creative process is dynamic, akin to a tennis match, where he continuously responds to the material's transformations and the final object's unexpected results, embodying both an image and a thing.

Christine Waxweiler

Christine Waxweiler's work is distinguished by spontaneous and colorful glazes on white surfaces. Inspired by nature – trees, flowers, and foaming sea waves – she brings a new approach to glazing, utilizing local materials to create varied colors and textures.

Born in France in 1959, Waxweiler emphasizes the importance of glaze in her work. After visiting Japan, she reinvented her approach, incorporating ikebana's architectural aspects into her designs. Her chawans balance form and color naturally. Raised on a farm, she initially pursued painting, studying at Nancy's art academy and specializing in oil painting. Moving to Perpignan in 1989, she discovered ceramics and studied under Paul Bauby, transitioning from faience to clay, finding it a perfect medium for expression.

Waxweiler attended numerous workshops and masterclasses worldwide. In Japan, she learned anagama firing from master ceramist Akiyama Shozan. Her residencies in Japan, Canada, and Singapore deepened her understanding of glaze techniques using natural materials. A pivotal moment came in 2007 after viewing Jusei Miwa's work, inspiring her to master material control and find new forms of expression. She experimented extensively, drawing inspiration from the sea's textures.

Waxweiler begins her creative process with sketches, sometimes creating detailed drawings or paper models for complex pieces. She uses locally sourced chamotte stoneware and self-made glazes, firing her pieces at 1280 °C in an electric kiln.

Colofon

De kleine K

Dit onafhankelijke digitale keramiekmagazine biedt inspiratie en knowhow over keramiek. Voor amateurs en professionals. Onafhankelijk, met informatie waar u wat mee kunt.

Uitgever

Stichting k+K
deKleineK.nl

Publicatie

De kleine K verschijnt in principe op de laatste vrijdag van elke maand. Het aantal pagina's is variabel. Niet meer dan een derde van het aantal pagina's is gewijd aan advertenties.

Abonnementen

kunnen alleen online afgesloten worden. Aanmelden kan [hier](#). Wijzigen en opzeggen kan via de link in de mail die bij aanmelding werd toegestuurd; u vindt de link ook in de mail die elke maand het verschijnen van een nieuw nummer aankondigt. Abonnementen lopen van het eerste nummer na aanmelding tot en met het laatste nummer voor opzegging. Een aantal oudere nummers kan gratis van de website gedownload worden.

Prijs

Dit magazine is gratis. Advertenties en donaties houden het zo.

Adverteren

De tarieven zijn aantrekkelijk. U vindt op de [tarievenkaart](#) ook informatie over aanlever-specificaties, kortingen en dergelijke. Verdere informatie kunt u [aanvragen](#). Door te adverteren, sponsort u *de kleine K* en werkt u mee aan continuïteit.

Geïnspireerd?

Investeer in verrijking van de keramiekwereld en houd *de kleine K* gratis. Dat kan door [vriend](#) te worden, te doneren of te adverteren. Elke donatie is welkom. Maak een bedrag over naar IBAN NL68INGB0007343733 t.n.v. Stichting k+K.

Inhoud

Samenstelling, grafische vormgeving en auteursteksten (tenzij anders aangegeven): Mels Boom. Fotoverantwoording: als door kunstenaars aangeleverd.

Kopij

Werk mee aan een volgende uitgave! Kopij kan alleen in digitale vorm aangeleverd worden. Beeldmateriaal moet van voldoende resolutie zijn (minstens 1500 x 2500 pixels, niet uitgesneden, niet gecomprimeerd) en vrij van rechten. De inzender van tekst en beeldmateriaal vrijwaart de uitgever voor aanspraken van derden. Teksten en afbeeldingen kunnen bewerkt worden.

Het maken van keramiek is niet altijd zonder risico's; goede voorbereiding en kennis terzake zijn noodzakelijk. De informatie in deze uitgave is met zorg samengesteld, maar de samenstellers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden voor de juistheid ervan.

© Alle rechten voorbehouden. Kopiëren van teksten en/of afbeeldingen in deze uitgave is niet toegestaan. Eenmalig kopiëren en/of printen voor eigen gebruik mag wel.

Het merk 'de kleine K' is wettelijk beschermd.

[inspiratie website](#)

[contact](#)

[gratis abonnement](#)

[Koop onze boeken](#)

[Download](#) verschenen nummers

Bezoek de [Facebookpagina](#)
voor actueel nieuws, vragen en opmerkingen